

College van B&W Amsterdam
Postbus 2758
1000CT Amsterdam

RESAmsterdam@amsterdam.nl

Betreft: Zienswijze Programma Windenergie Amsterdam 2030¹

ZIENSWIJZE WINDALARM

Deze zienswijze wordt ingediend namens 21.868 mensen die sinds 4 januari 2021 de online petitie² op de website van Windalarm hebben getekend.

Windalarm ziet dat het plaatsen van Windturbines in Amsterdam niet noodzakelijk is om de klimaatdoelen van Nederland te halen en constateert dat de plaatsing van deze windturbines leidt tot overlast, hinder/gezondheidsschade bij omwonenden, achteruitgang van de leefomgeving en schade aan de Amsterdamse Natuur.

Doordat het Amsterdamse college al ruim drie jaar lang weigert om inhoudelijk het debat over de nut en noodzaak van windturbines in Amsterdam (en in bredere zin, verdere windturbines op land in Nederland in het algemeen) aan te gaan en ondertussen niet met overtuigende argumenten komt voor de plaatsing van windturbines, zien wij dat dit beleid het draagvlak voor de energietransitie schade toebrengt en de relatie tussen de overheid en burgers verslechterd.

Windalarm heeft inmiddels deelgenomen aan een aantal reflectiegroepen m.b.t. de totstandkoming van het Nederlandse beleid rond windturbines. We zien de dat het beleid grotendeels wordt gedictieerd door de industrie met grote belangen in de duurzame/windindustrie. Daardoor hebben we ons genoodzaakt gezien om zelf CE Delft te laten onderzoeken of windturbines absoluut noodzakelijk zijn voor het behalen van onze klimaatdoelen. Dat blijkt niet het geval.

Voor meer informatie over bovenstaande, zie: www.hetkanmetgemak.nl

De huidige wijze waarop de besluitvorming plaatsvindt en de bepaalde keuzes in (het niet uitvoeren van) onderzoeken voor de Plan-MER laten zien dat de gemeente Amsterdam:

- geen volledig beeld wenst te geven van alle negatieve effecten van windturbines
- niet op een zorgvuldige manier op de gezondheid van haar inwoners (en die van haar buurgemeenten) wil beschermen.
- Niet bereid is om op basis van nieuw inzichten haar beleid te actualiseren. (Dit beleid is gebaseerd op de windvisie uit 2012, die concludeerde dat wind op land nodig is, omdat het op zee niet kan... Inmiddels kunnen we op zee doorgroeien tot 100GW als het moet...)

¹ <https://www.amsterdam.nl/wonen-leefomgeving/duurzaam-amsterdam/windmolens-amsterdam/terinzagelegging-ontwerp-programma/#hf34ebf88-20d9-4e61-92de-b99f82c49277>

² <https://windalarm.amsterdam/petitie>

TEKST UIT PWA

Op pagina 19/20 van de PWA wordt gesteld:

Nationaal beleid

De afspraken van 'Parijs' zijn door het Nederlandse kabinet, bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties Windturbines in bij de Afrikahaven in het Havengebied Amsterdam Westpoort. Programma Windenergie Amsterdam 2030 20 in 2019 vertaald in maatregelen die ervoor moeten zorgen dat Nederland de klimaatdoelen gaat halen. Eén van de doelen van het Nationaal Klimaatakkoord is om in 2030 84 TWh duurzame energie te kunnen opwekken. Elke gemeente heeft daarmee een doelstelling meegekregen van het rijk om uitvoering te geven aan het Nationaal Klimaatakkoord.

Regionaal beleid: Regionale Energiestrategie 1.0 (RES)

Een groot deel van die 84 TWh kan door windturbines op zee worden opgewekt, maar niet alles. Daarom heeft het rijk bepaald dat een kleiner deel van de behoefte aan duurzame energie op land moet worden opgewekt door windturbines en zonnepanelen. Waar en hoe die energie moet worden opgewekt staat beschreven in 30 Regionale Energie Strategieën (RES). Amsterdam valt in de energie regio Noord-Holland Zuid. In de RES voor Noord-Holland Zuid (2021) staat dat deze regio in 2030 2,7 TWh aan duurzame energie moet opwekken. Amsterdam neemt daarvan 0,7 TWh (677MW) voor haar rekening: 127 MW uit windenergie en 550 MW zonne-energie. In de RES is voor Amsterdam een kaart met zoekgebieden voor zonne- en windenergie opgenomen.

ACHTERGROND

In het klimaatakkoord is afgesproken dat op land 84 TWh hernieuwbare elektriciteit opgewekt dient te worden uit zon en wind³. Van deze doelstelling is 49 TWh te realiseren middels wind op zee en 35 TWh wordt gerealiseerd met grootschalige wind en zon op land, waarbij kleinschalig zon meetelt vanaf 7TWh.

De 35 TWh doelstelling voor grootschalige wind en zon op land wordt ingevuld via de 'Regionale Energiestrategie' (RES).

Nederland is opgedeeld in een dertigtal energieregio's, waarvan er twee in Noord-Holland liggen. RES-regio Noord-Holland Noord en RES-regio Noord Holland Zuid. Alle energieregio's samen hebben als doel om in 2030 ten minste 35 TWh aan grootschalige duurzame elektriciteit op land op te wekken.⁴

De monitoring van de voortgang van de realisatie van deze 35 TWh wordt gedaan door het PBL.

Monitor RES 2023

Op 7 december 2023 bracht het PBL de Monitor RES 2023⁵ uit, waarin de stand van de RES wordt beschreven.

3

<https://www.klimaatakkoord.nl/binaries/klimaatakkoord/documenten/publicaties/2019/06/28/klimaatakkoord/klimaatakkoord.pdf> pagina 158

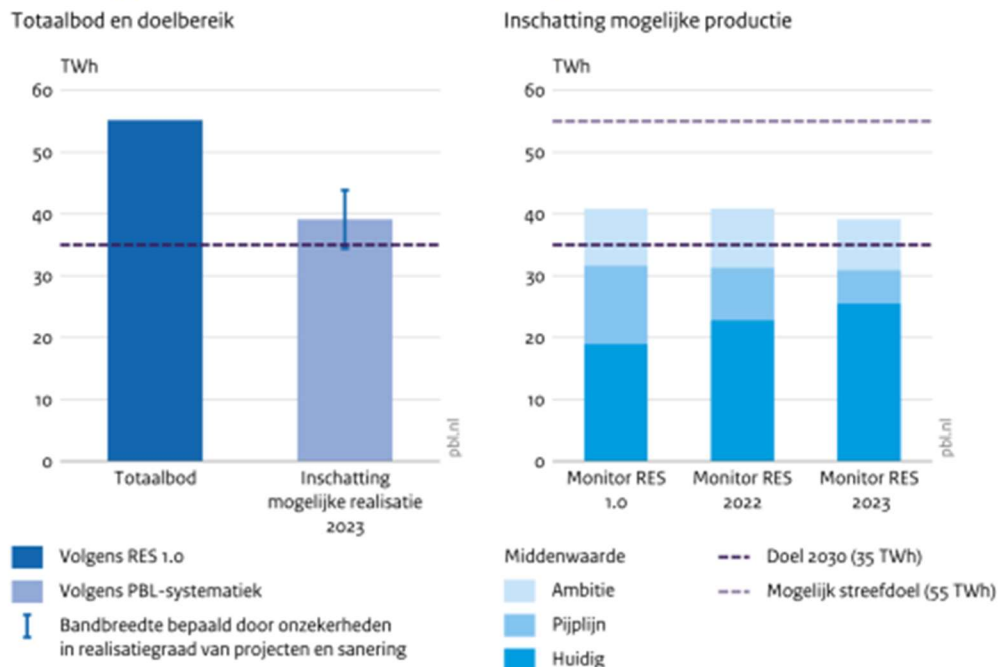
⁴ <https://www.regionale-energiestrategie.nl/werkwijze/doel+van+de+res/default.aspx>

⁵ <https://www.pbl.nl/publicaties/monitor-res-2023>

Hierin wordt aangegeven dat verwachte realisatie (zijnde huidige realisatie en realisatie van projecten waar reeds vergunningen voor zijn afgegeven) voor grootschalig zon- en wind tussen 34,4 en 43,8 TWh uit gaat komen.

Figuur 1

Inschatting productie hernieuwbare elektriciteit, 2030

Bron: CBS, RVO, WindStats, Regionale energiestrategieën 1.0; bewerking PBL

Aangezien vanaf de 7 TWh kleinschalig zon ook meetelt voor de RES, schrijft het PBL:

Kleinschalige zon-pv kan de geschatte productie uit het onderdeel ambitie ophogen

In het Klimaatakkoord is afgesproken dat kleinschalige zon-pv boven een jaarproductie van 7 terawattuur mee mag tellen voor de RES-doelstelling boven de 35 terawattuur. Kleinschalige zon-pv passeerde in het afgelopen jaar de grens van 7 terawattuur en volgens de *Klimaat- en Energieverkenning* komt hier voor 2030 nog 5 terawattuur bij (PBL et al. 2023). Wanneer we uitgaan van deze ontwikkeling zou de totale productie van hernieuwbare energie die kan worden toegeschreven aan de RES oplopen naar een bandbreedte van 39,4 tot 48,8 terawattuur.

We zien dus dat de 35 TWh doelstelling met gemak en ruim gehaald gaat worden. Er zijn dus geen verdere windturbines op land nodig om onze klimaatdoelstellingen te halen.

Martien Visser

Ook Martien Visser, Lector Energietransitie, komt keer op keer tot de conclusie dat de RES doelstelling met gemak gehaald gaat worden. De meest recente conclusie⁶:

⁶ https://x.com/BM_Visser/status/1802958675222417542

Martien Visser ✓

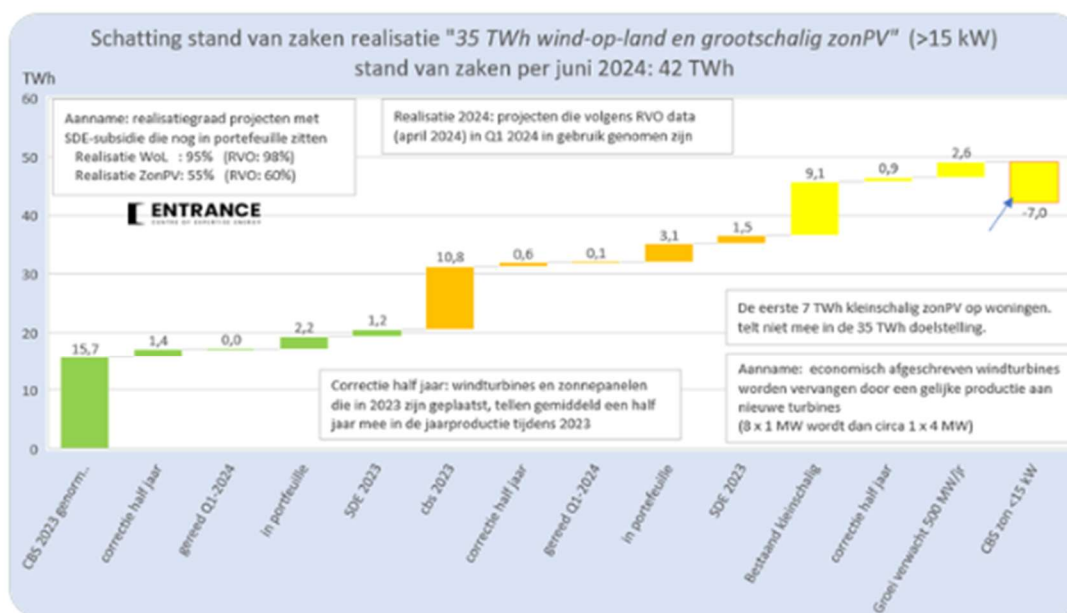
@BM_Visser

Inclusief de uitkomst van wederom een succesvolle SDE-ronde (ditmaal 2023) bereken ik dat Nederland in 2030 op 42 TWh wind op land en grootschalig zonPV gaat uitkomen.

Opnieuw wordt een target ('35 TWh') ruim gehaald. #grafiekvandedag

Translate post

8:57 AM · Jun 18, 2024 · 5,834 Views

Voldoende duurzame elektriciteit zonder verdere groei Wind op Land

Rapport: "Het kan met gemak – met wind op zee en zon op dak"

Windalarm heeft samen met NLVOW (Nederlandse vereniging voor omwonenden Windturbines) onderzocht of het mogelijk is voldoende duurzame elektriciteit op te wekken om een succesvolle energietransitie te realiseren zonder verdere uitbreiding van Wind op land. De conclusie van Windalarm en NLVOW is dat dit kan. Dit staat beschreven in het rapport "Het kan met gemak: Wind op zee en zon op dak."⁷ Dit rapport is beoordeeld door Dr. Walter Manshanden⁸, MKBA expert en voorheen werkzaam bij onder andere TNO. Hij concludeert dat ons rapport een juiste weergave van de feiten is (dat overigens zonder uitzondering is gebaseerd op openbare, bestaande overheidsrapporten).

In Juni 2024 verscheen een update van het rapport "Het kan met gemak". De conclusie hieruit is dat de optie zonder groei van verdere windturbines op land alleen maar gemakkelijker wordt.

⁷ <https://hetkanmetgemak.nl/>

⁸ <https://irp.cdn-website.com/e88c7048/files/uploaded/Second%20opinion%20Het%20kan%20met%20gemak%2017112022%20definitief%20NEO.pdf>

Rapport "Tussen Kolen en Parijs"

Urgenda concludeert in haar rapport 'Tussen kolen en Parijs'⁹ dat het mogelijk is om een succesvolle energietransitie te hebben, zonder verdere groei op land, zie hieronder (p43):

Urgenda maakte met het EnergieTransitieModel (ETM) van Quintel en met hulp van tientallen experts een berekening: om in 2030 alle energie duurzaam op te wekken. Het Urgenda-scenario voor 2030 gaat uit van per gemeente 9 windturbines van 3,5 MW.²⁵ Dit natuurlijk naast alle andere vormen van duurzame energie, zoals heel veel wind op zee en veel zonne-energie. Inmiddels zijn we wat fusies verder, zijn er nog 355 gemeenten over en dus is het 9 of 10 windturbines van 3,5 MW per gemeente. Twee rijtjes van 4 of 5 windmolens op de lelijkste plekken van iedere gemeente, bijvoorbeeld bij een bedrijventerrein of langs de snelweg, zouden dan voldoende zijn.

Dat wil *niet* zeggen dat iedere gemeente per se 9 windturbines moet plaatsen. Als er op de Maasvlakte veel meer kunnen staan, dan kun je het groene hart ontzien. Als je er meer kunt plaatsen in de Amsterdamse haven, dan kun je er elders minder neerzetten. Of toch meer turbines op zee. Voor de 35 TWh die de RES'en moeten realiseren aan grootschalig zon en wind is al zo'n 10 TWh aan wind geplaatst en zit er nog eens bijna 12 TWh in de pijplijn van reeds toegekende SDE-subsidies. Meer dan voldoende: meer wind op land is dan niet nodig.²⁶

Rapport "Nut en noodzaak extra wind op land in 2030 en 2050. Uiteenzetting mogelijke scenario's en afweging"

In februari 2023 heeft CE Delft onderzoek¹⁰ gedaan naar scenario's en afwegingen voor het halen van de Nederlandse klimaatdoelen, waarbij ook expliciet gekeken is naar scenario's zonder verdere groei van Wind op land.

CE Delft schetst in haar rapport verschillende scenario's en mogelijkheden, elk scenario met haar eigen voor- en nadelen. Het feit dat er meerdere opties op tafel liggen *naast* het scenario waarbij extra windturbines op land worden geplaatst, betekent dat klimaatdoelen kunnen worden gehaald zonder extra windturbines op land.

Naar aanleiding van het uitkomen van dit rapport gaf Marjan Minnesma van Urgenda in de Volkskrant¹¹ het volgende commentaar:

de Volkskrant

a Columns Topverhalen vandaag Opinie Cultuur & Media Podcasts

Opvallender dan die oproep van bekende tegenstanders, is dat Marjan Minnesma zich bij dat standpunt aansluit. 'Als 80 procent van reeds vergunde en gesubsidieerde windprojecten doorgaan en we besparen door vervoer en huizen te elektrificeren, dan zijn verder geen windmolens op land nodig', zegt de directeur van klimaatorganisatie Urgenda. Er moet volgens haar wel ruimte blijven voor lokale gemeenschappen om windmolens of zonneweiden neer te zetten als daar veel steun voor is. 'Maar in drukbevolkte gebieden zoals rond Amsterdam, waar veel weerstand is, zou je nu niet langer projecten moeten doordrukken. Polarisatie kunnen we bij de energietransitie niet gebruiken.'

⁹ <https://res.urgenda.nl/wp-content/uploads/Tussen-kolen-en-Parijs.pdf>

¹⁰ <https://ce.nl/publicaties/nut-en-noodzaak-extra-wind-op-land-in-2030-en-2050/>

¹¹ <https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/onderzoek-geen-extra-windmolens-op-land-en-zonneparken-nodig-voor-halen-klimaatdoel~b9e84be3/>

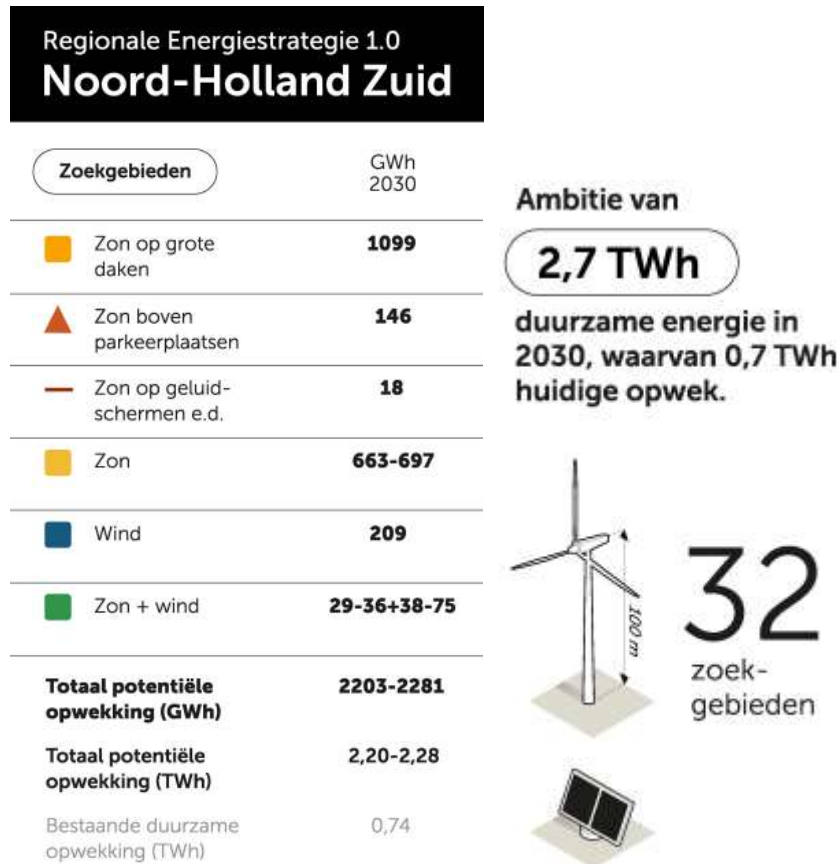
RES NOORD HOLLAND ZUID

De gemeente Amsterdam maakt deel uit van de RES-regio Noord-Holland Zuid. In de PWA geeft de gemeente Amsterdam aan een grote bijdrage te leveren aan de bieding van de RES NHZ; alsof de turbines in Amsterdam onmisbaar zijn om klimaatdoelen te halen.

Hoe groot is die impact? En is die impact dusdanig groot dat hiermee de doelstelling van 35 TWh gevaar loopt?

In de RES Noord-Holland Zuid¹² treffen we hierover de volgende informatie aan:

RES Regio Noord Holland Zuid (p11)

- De RES NHZ heeft een totale bijdrage aan het RES Bod van 2,7 TWh.
- Er wordt 2021 voor 0,7 TWh opgewekt.
- De extra opwek die per 2021 nog gerealiseerd moet worden is 2 TWh (=2000 GWh)
- Deze opwek is verdeeld tussen zonne- en windenergie, met een totale maximale potentie van 2281 GWh.
- Het aandeel windenergie is min. $209 + 38 = 247$ GWh en max. $209 + 75 = 284$ GWh
- Dit is min. 0,25 en max 0,28 TWh
- Voor de realisatie van alle nieuwe opwek zijn 32 zoekgebieden aangewezen.

(Merk op dat door overprogrammering in de RES NHZ wellicht ook niet alles gerealiseerd hoeft te worden om tot 2,7 TWh te komen)

¹² <https://energieregionhz.nl/app/uploads/2021/07/nhz-res-1-20210708.pdf>

Tevens zien we in de eerste RES Monitor NHZ¹³ een extra potentie van 301 GWh (0,30 TWh) vanwege de toegenomen technische potentie van zonnepanelen. (Met dezelfde hoeveelheid zonnepanelen wek je meer elektriciteit op, omdat de panelen beter zijn geworden).

We zien dus dat het annuleren van de potentiële opwek door windturbines van 0,28 TWh gecompenseerd kan worden door de extra technische potentie van zonnepanelen van 0,30 TWh.

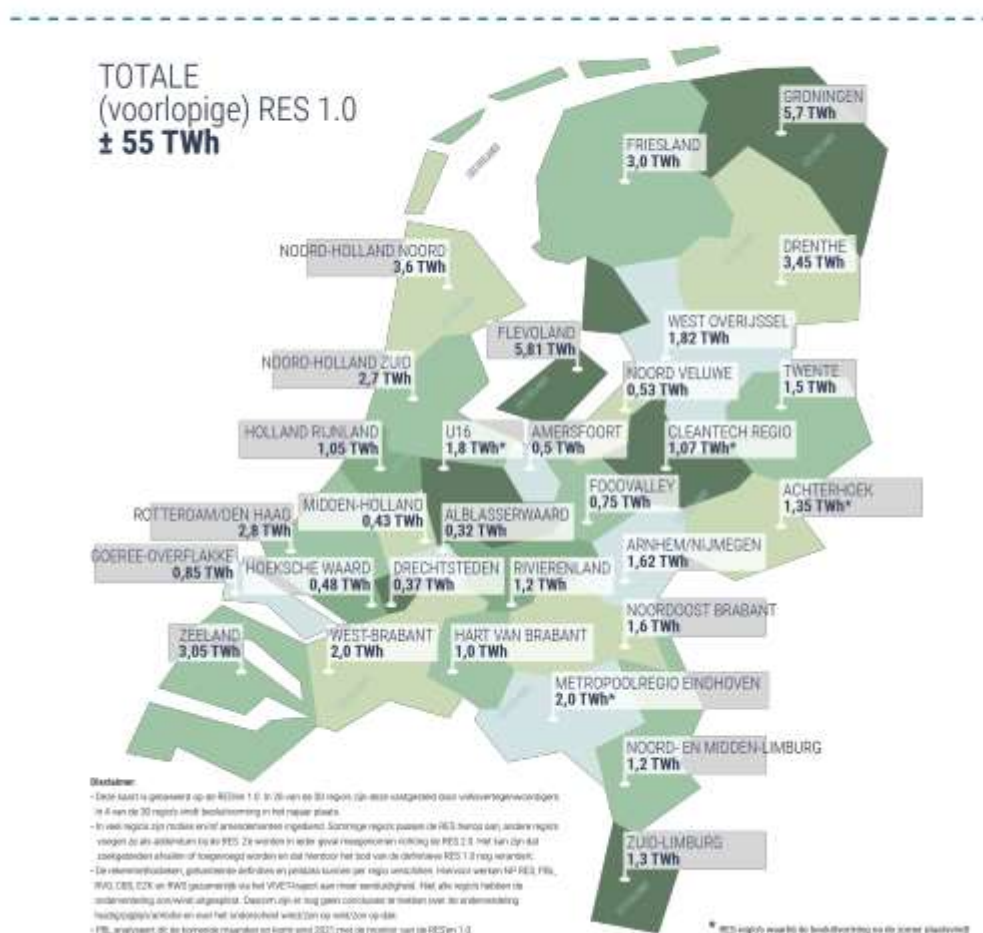
Er is dus wat af te dingen op de nut en noodzaak van windturbines in Amsterdam. Maar de gemeente weigert hierover het gesprek te voeren.

Bod in verhouding tot doelstelling

Er kan wellicht de indruk ontstaan dat het bod van 2,7 TWh een onderdeel is van de landelijke doelstelling van 35 TWh. (Lees: Als NHZ niets levert, komen we tot $35 - 2,7 = 32,3$ TWh). Dat is niet correct. Het bod van 2,7 TWh is bod binnen de landelijke RES.

Hieronder een overzicht¹⁴ van de het Nationaal Programma RES met alle biedingen:

Ontwikkeling van het bod

¹³ <https://energieregion.nl/app/uploads/2022/10/nhz-eerste-res-monitor-20221025.pdf>

¹⁴ <https://www.regionale-energiestrategie.nl/documenten/handlerdownloadfiles.ashx?idnv=1997182> (p14)

Uit het overzicht blijkt dat het 2,7 TWh bod onderdeel is van het totale RES bod van 55 TWh om de klimaatdoelstelling van 35 TWh te halen. (Zie ook de lijn 'mogelijk streefdoel' in de grafiek van het PBL, eerder in dit document)

Conclusie

Conclusie is dat het niet realiseren van windturbines in Amsterdam geen problemen veroorzaakt om de Klimaatdoelstelling van 35 TWh te halen. De doelstelling is/wordt immers al gehaald, en door technische verbeteringen van zonnepanelen wordt het verlies aan opwek gecompenseerd.

ZIENSWIJZE 1

De zin *"Elke gemeente heeft daarmee een doelstelling meegekregen van het rijk om uitvoering te geven aan het Nationaal Klimaatakkoord."* Suggereert dat Amsterdam een individuele doelstelling heeft gekregen. Dat klopt niet. Er is een gezamenlijke/landelijke doelstelling van 35 TWh die reeds gehaald gaat worden, ook indien Amsterdam geen windturbines bijplaatst.

Voorstel is deze zin te schrappen en aan te geven dat de ambitie van Amsterdam een extra realisatie is, bovenop de doelstelling van 35 TWh, die al ruim gerealiseerd gaat worden, en dat het hier slechts een extra Amsterdamse ambitie is, waar bovendien ook nog alternatieven voor zijn.

ZIENSWIJZE 2

De zin: *"In de RES voor Noord-Holland Zuid (2021) staat dat deze regio in 2030 2,7 TWh aan duurzame energie moet opwekken."* Is niet correct. Dat staat niet in de RES NHZ.

In de RES NHZ 1.0¹⁵ staat (op pagina 10):

Elektriciteit (zonne- en windenergie)

Ambitie, potentie en zoekgebieden

In het RES-proces in Noord-Holland Zuid zijn 32 zoekgebieden aangemerkt voor de opwek van zonne- en windenergie. De regio heeft de ambitie om in deze gebieden **2,7 TWh** aan hernieuwbare energie op te wekken in 2030.

En deze 2,7 TWh is uiteindelijk een bieding als onderdeel van een totaalbod van 55TWh dat is gedaan om 35TWh te realiseren. Zolang in totaal de 35 TWh gerealiseerd wordt (wat gebeurt), is het voor de RES NHZ ook niet noodzakelijk deze 2,7 TWh te realiseren.

Het zou goed zijn om duidelijker uit te leggen in de PWA dat de 2,7 TWh een onderdeel is van de totale bieding van 55TWh om de 35 TWh doelstelling te halen. En dat deze doelstelling reeds gehaald is/gaat worden. En dat het niet realiseren van windturbines in Amsterdam dus op geen enkele manier een risico betekent voor het realiseren van landelijke klimaatdoelen.

ZIENSWIJZE 3

Aangezien

- klimaatdoelen reeds gehaald zijn/worden zonder de windturbines van de gemeente Amsterdam en

¹⁵ <https://energieregionhz.nl/app/uploads/2021/07/nhz-res-1-20210708.pdf>

- de windturbines buiten de haven veel meer hinder geven dan gemiddelde windturbines omdat ze in veel dichter bevolkte gebieden staan

dient de gemeente uitgebreid te motiveren waarom deze overlast en hinder te verantwoorden is, in de wetenschap dat deze windturbines niet nodig zijn voor het realiseren van landelijke klimaatdoelen.

Bij uitblijven van een dergelijke motivatie dienen de zoekgebieden (buiten de haven) geschrapt te worden.

The image shows a screenshot of the NVDE (Nederlandse Vereniging Duurzame Energie) website. The header is yellow and contains a 'Lid worden' button, the NVDE logo, a search bar with the text 'Zoek', and a navigation menu with items: HOME, OVER NVDE, THEMA'S, LEDEN, ACTUEEL, and CONTACT. Below the header is a large portrait of Remco de Boer wearing glasses. A white box overlaid on the bottom left of the portrait contains the following text:

[←](#)
[Twitter](#)
[LinkedIn](#)
Remco de Boer, auteur Droomland: “Veel klimaatdoelen zijn gehaald, al beweren sommige politici anders”
 4 juli 2024
Energiedeskundige Remco de Boer is bij velen bekend als de man achter de podcast Studio Energie.

ZIENSWIJZEN PARAGRAAF 1.4: HOE HEEFT HET GESPREK MET DE STAD PLAATSGEVONDEN?

TEKST UIT PWA

In de PWA wordt de reflectiefase beschreven en wordt gesuggereerd dat het document ‘Signalen uit de Stad’ een breed gedragen weergave is van de meningen van de deelnemers aan de klankbordgroepen en de stad. Tevens stelt de gemeente dat ‘De adviezen en signalen uit de reflectiefase zijn betrokken bij de totstandkoming van plan-MER en het PWA.’

Ook wordt gesuggereerd dat er veel met de adviezen van de SARA is gedaan.

ACHTERGROND

Refectiefase

De reflectiefase was bedoeld om te komen tot een goed afwegingskader. Het document 'Signalen uit de Stad' is dit niet. Het is ook absoluut niet een document dat door de deelnemers aan de reflectiefase gedragen wordt of in overleg met hen is samengesteld.

Hieronder het statement dat 41 deelnemers aan de reflectiefase maakten n.a.v. dit document:

College van Burgemeester en Wethouders van Amsterdam

t.a.v. Wethouder Marieke van Doorninck

Amsterdam, Vrijdag 21 januari 2022

Geachte mevrouw de wethouder,

Op donderdag 20 januari 2022 heeft u aan de gemeenteraad het afwegingskader 'Signalen uit de Stad' aangeboden. Deelnemers aan de klankbordgroepen hebben geen inzage gehad in het aangeboden afwegingskader.

Afwegingskader voldoet niet

Dit afwegingskader voldoet niet aan wat is beloofd aan de gemeenteraad middels de raadsbrief van 20 april 2021 en op basis waarvan wij deelnemen aan de klankbordgroep, zowel niet qua inhoud als qua proces.

De raadsbrief 20 april 2021¹⁶ over de reflectiefase:

In de reflectiefase wordt toegewerkt naar een afwegingskader². Het afwegingskader wordt gebruikt om zowel locaties als het proces te toetsen. Het resultaat kan onderdeel worden van de overeenkomst met initiatiefnemers. Het afwegingskader wordt voorgelegd aan de raad ter goedkeuring.

Het afwegingskader zal ten minste uitspraken doen over de criteria ten aanzien van gezondheid, natuur en ruimtelijke voorkeuren. En er worden aanvullende (ruimtelijke) opgaven geïnventariseerd, breder dan alleen windenergie. Het afwegingskader wordt zoveel mogelijk met betrokkenheid van belanghebbenden opgesteld, zodat zij maximaal gehoord worden en invloed hebben op de criteria van het afwegingskader.

Dit afwegingskader is niet samengesteld in samenspraak met mij als belanghebbende. Belanghebbenden zijn niet (maximaal) gehoord en hebben geen/onvoldoende invloed gehad op dit afwegingskader. Dit afwegingskader bevat ook geen criteria om zowel locaties als proces te toetsen.

Dit afwegingskader bevat feitelijke onjuistheden.

Ik ben niet akkoord met de inhoud van dit afwegingskader.

¹⁶ [https://amsterdam.raadsinformatie.nl/document/10135805/1/A%20-%2004%20Duurzaamheid%20en%20Circulaire%20Economie%20\(29\)%20-%20Raadsinformatiebrief%20afha](https://amsterdam.raadsinformatie.nl/document/10135805/1/A%20-%2004%20Duurzaamheid%20en%20Circulaire%20Economie%20(29)%20-%20Raadsinformatiebrief%20afha)

Politieke agenda belangrijker dan zorgvuldigheid

De bovenstaande kritiekpunten zijn door meerdere deelnemers van verschillende klankbordgroepen op meerdere momenten kenbaar gemaakt. Toch heeft u besloten uw afwegingskader aan de gemeenteraad aan te bieden ter vaststelling. Wij betreuren het dat u uw politieke agenda blijkbaar belangrijker vindt dan een met belanghebbenden zorgvuldig samengesteld afwegingskader.

Stoppen deelname reflectiefase

Deelname aan een proces waarin niet geluisterd wordt naar de inbreng van deelnemers, en waar bovendien de resultaten gepresenteerd worden als ware deze breed gedragen door de deelnemers is onjuist en onacceptabel. Het tast de geloofwaardigheid van het bestuur aan.

Op basis van het bovenstaande en voor het behoud van mijn geloofwaardigheid, stop ik mijn deelname aan de reflectiefase zoals de gemeente deze nu inricht

Ik verwacht dat u dit signaal zult aangrijpen om dit afwegingskader *niet* ter goedkeuring aan de gemeenteraad aan te bieden en de reflectiefase opnieuw in te richten met de intentie om *wel* tot een fatsoenlijk afwegingskader te komen. Indien u bewijs levert van die intentie, lever ik graag weer mijn bijdrage.

Met vriendelijke groet,

41 ondertekenaars

Later heeft de gemeenteraad ook geoordeeld dat het document 'Signalen uit de stad' geen afwegingskader is.

De inhoud is echter nog steeds omstreden en het feit dat hier nog steeds aan gerefereerd wordt geeft aan dat de gemeente zich als puntje bij paaltje komt niets aantrekt van bewoners en haar eigen waarheid creëert. (of eigen film, om in de beeldspraak van de Evaluatie van de RES¹⁷ te blijven.)

Doordat er geen afwegingskader was voordat de gemeente het PWA ging opstellen, is het afwegingskader tegelijk met het PWA opgesteld. Hierdoor heeft de gemeente alle mogelijkheden om te puzzelen met de normeringen en kaders om te zorgen dat er een resultaat komt waarmee de ambitie van de gemeente gerealiseerd wordt. Dit is exact wat voorkomen dient te worden en de reden om *vooraf* een afwegingskader op te stellen. Hiervoor waarschuwden we al via inspraak¹⁸ bij de commissie duurzaamheid op 13 maart 2023.

Ook de enige medicus in de expertgroep Gezondheid zegde op omdat er geen goede inhoudelijke discussie gevoerd kon worden:

¹⁷ <https://www.centraledorpenraad.nl/wp/wp-content/uploads/Evaluatie-participatieproces-RES-Amsterdam.pdf>

¹⁸ <https://youtu.be/lmklCcGetVM?feature=shared>

Utrecht 17 februari 2022

Geachte voorzitter expertgroep, beste Niels,

Met veel ongenoegen zie ik mij genoodzaakt mij tot u te wenden over de gang van zaken in de expertgroep. Al enige malen heb ik mij hierover geuit in de groep. De documenten die het secretariaat gisteren heeft rondgestuurd zijn voor mij onacceptabel. Ik had het secretariaat ruim een week geleden een bericht gestuurd, conform hetgeen ik in de expertgroep had gecommuniceerd, dat ik het belangrijk vind dat de beweringen die in het document worden gedaan met wetenschappelijke referenties worden onderbouwd en dat de wetenschappelijke literatuur tot op heden moet worden bijgewerkt en meegenomen in het document. Dat is niet gebeurd. Het voorliggende document is in feite een kopie van het RIVM-rapport en de WHO-richtlijn. Van enig inzicht in wetenschap en wetenschappelijke onderbouwing is geen spoor te bekennen. Eerder heb ik voor Windwiki hierover een methodologische beoordeling gegeven.

De zeer korte termijn van ruim een dag zijn uiteraard onvoldoende om een document op zijn wetenschappelijke waarde te kunnen beoordelen. Maar dat is kennelijk ook niet van belang aangezien er geen wetenschappelijke discussie kan en mag worden gevoerd.

Dit laatste punt is voor mij essentieel. Daar waar het om de gezondheid van mensen gaat, en in het bijzonder kinderen en adolescenten, is het van groot belang dat de wetenschappelijke artikelen op hun validiteit en sterkte van wetenschappelijk bewijs worden getoetst. Deze discussie kan in de groep niet worden gevoerd, zoals door de andere leden en ook door u zijn geuit. Ik trek mij daarom terug uit deze groep en wens ook geen minderheidsstandpunt in te nemen.

Ik stuur een kopie van deze brief ook naar de voorzitter van Windalarm namens wie ik in de expertgroep zitting heb genomen.

Met vriendelijke groet,

Dick Bijl

Vele vragen van de klankbordgroep gezondheid zijn onbeantwoord gebleven.

Ook hier volgde het breed toegepaste concept van de gemeente. Gewoon doorgaan en doen alsof alles goed gaat.

Tijdens de reflectiefase mocht, net als tijdens de RES, de discussie over nut- en noodzaak van windturbines in Amsterdam niet gevoerd worden.

Stedelijke Adviesgroep RES Amsterdam (SARA)

Na de reflectiefase heeft de gemeente de SARA opgericht. Een van de randvoorwaarden was dat de discussie over nut- en noodzaak van windturbines in Amsterdam niet gevoerd mocht worden. Er mocht slechts meegedacht worden over de wijze waarop de gemeente haar ambitie gaat realiseren.

Ook in deze fase moeten we echter concluderen dat met veel adviezen bar weinig is/wordt gedaan, met name op het gebied van normering, monitoring en handhaving.

Ook lijkt de gemeente regelmatig een advies over te willen nemen, maar het idee te hebben dat zaken juridisch niet haalbaar zijn. Als voorbeeld:

46	Advies H4c: neem de inbreng van de werkgroep Handhaving en Monitoring mee m.b.t. laagfrequent geluid
	Onderstaande punten gaan in op verschillende deeladviezen die in het SARA-advies op hoofdlijnen onder H4c zijn beschreven: <ul style="list-style-type: none">- De gemeente neemt de adviezen van de werkgroep Handhaving en Monitoring gedeeltelijk over. Belangrijk aandachtspunt daarbij is dat wat we voorschrijven juridisch haalbaar dient te zijn.

GEBRUIK VAN EENHEDEN DIE ONGESCHIKT ZIJN EN REKENMETHODE DIE ECHTE HINDER VERBLOEMD

In de NRD komt duidelijk naar voren dat de gemeente veel vertrouwen heeft in het rapport van de expertgroep gezondheidseffecten, terwijl de enige medicus uit deze expertgroep is opgestapt en een groot deel van de klankbordgroepleden van deze expertgroep nog steeds een groot aantal onbeantwoorde vragen hebben en een klacht tegen de gemeente die nog steeds niet is afgehandeld. Hierbij ondersteund Windalarm de zienswijze die hierover is ingediend bij de NRD door Jan Hendriks, Dick Bijl, Simone Brands en Edwin van de Ketterij over de wijze waarop de dit expertadvies tot stand is gekomen en de kwaliteit ervan en het uitblijven van de afwikkeling van de klacht hierover.

Tevens wordt gekeken naar jaargemiddelde Lden waardes, waarvan inmiddels duidelijk is dat dit geen goede normering is voor windtubinegeluid, omdat deze niet goed handhaafbaar zijn.

Luister deze Zembla-Podcast¹⁹:

Zembla Podcast: Een achtergehouden rapport over het lawaai van windmolens

07-03-2023

Duizenden mensen in Nederland hebben te maken met geluidsoverlast door windmolens. Ze lijden aan slapeloosheid en hebben als gevolg daarvan gezondheidsklachten. Zembla ontdekte documenten uit 2009 waarin wordt gewaarschuwd voor de geluidsnormen die gelden voor windmolens: ze zouden omwonenden onvoldoende beschermen.

In deze aflevering van de Zembla Podcast praten Wilfried Koomen en Vincent Harmsen over deze documenten, die in opdracht van het ministerie van VROM zijn gemaakt, maar nooit met de Tweede Kamer zijn gedeeld.

Sociale effecten

De gemeente Amsterdam heeft besloten bij de NRD de sociale effecten van windturbines niet te onderzoeken, zoals beschreven in de handreiking²⁰ van de commissie m.e.r.

In de handreiking van de commissie m.e.r. komen bij onderzoek naar sociale effecten onder andere de volgende onderwerpen naar voren:

Thema's	Criteria	Mogelijke methoden/Informatie
Manier van leven Dagelijkse gang van zaken	<ul style="list-style-type: none">• demografische ontwikkeling (bijv. leegloop)• tweespalt tussen bevolkingsgroepen	<ul style="list-style-type: none">• afname van zorginstellingen• afname van voorzieningen als winkels, apotheken, etc.• afname van toegankelijkheid

¹⁹ <https://www.bnnvara.nl/zembla/audio/593110>

²⁰ <https://commissiemer.nl/documenten/00000487.pdf>

Omgeving	<ul style="list-style-type: none"> • laagfrequent geluid • elektromagnetische straling 	
Persoonlijke bezittingen, eigendomsrechten en welvaart	<ul style="list-style-type: none"> • inkomen • WOZ-waarde • gedwongen verhuizing 	<ul style="list-style-type: none"> • waarde ontwikkeling vastgoed (€/jaar) • werkgelegenheidseffecten • gedwongen verhuizingen

Hierover geeft de gemeente aan in de nota van beantwoording:

“In een aantal zienswijzen wordt ook de wens uitgesproken om sociale effecten in beeld te brengen in het MER. Het college heeft daarover eerder aangegeven (in reactie op het advies van SARA) dat die effecten een plaats krijgen in het PWA” (p9)

Als we nu kijken in het PWA, zien we bovenstaande onderwerpen niet terugkomen in de PWA of in het onderzoek van Antea naar de Sociale effecten.

Wij willen dan ook de gemeente alsnog verzoeken dit *wel* te onderzoeken.

ZIENSWIJZE 1

De gemeente Amsterdam heeft besloten om niet de sociale effecten van windturbines te onderzoeken, zoals beschreven in de handreiking²¹ van de commissie m.e.r.

Wij willen dan ook de gemeente alsnog verzoeken dit *wel* te onderzoeken.

ZIENSWIJZE 2:

Wij zien graag dat de gemeente betere garanties geeft dat de normen die toegepast gaan worden handhaafbaar en meetbaar zijn, en geen bewezen niet-handhaafbare jaargemiddelde normen.

Indien dit juridisch niet mogelijk is, dan moet de gemeente concluderen dat de gemeente niet in staat is om de gezondheid van mensen voldoende te beschermen en besluiten niet over te gaan tot plaatsing van windturbines.

ZIENSWIJZE 3:

De expertgroep Gezondheid heeft niet een breed gedragen en onomstreden advies gegeven over te hanteren normen en inzicht in de gezondheidseffecten van windturbines. De huidige normen en afwegingen zijn teveel tot stand gekomen met als doel windturbines mogelijk te maken en niet met als doel de gezondheid van mensen te beschermen.

Recent heeft het RIVM ook haar factsheet moeten rectificeren, en is deze rectificatie niet correct uitgevoerd²²

Wij zouden graag zien dat de gemeente erkent dat het in een dichtbevolkt gebied als Amsterdam heel belangrijk is dat mensen zijn en zich beschermd voelen door de juiste normen. Met het opstappen van Dick Bijl uit de expertgroep en alle vragen die er nog zijn uit de klankbordgroep gezondheid, kan in Amsterdam niet gesteld worden dat dit het geval is.

²¹ <https://commissiemer.nl/documenten/00000487.pdf>

²² <https://www.windwiki.nl/wp-content/uploads/2023/11/Reactie-Windwiki-op-Factsheet-RIVM-16-11-2023.pdf>

De openstaande vragen van de klankbordgroep Gezondheid dienen alsnog beantwoord te worden. Op basis van deze aanvullende antwoorden moet gekeken worden welke risico's er nog zijn in de overgebleven zoekgebieden zijn die nog niet of onvoldoende zijn meegewogen, met de uitdrukkelijke mogelijkheid om zoekgebieden alsnog te schrappen.

ZIENSWIJZE 4:

Wij zien graag dat de gemeente rekenschap geeft van het feit dat het overgrote deel van de deelnemers aan de reflectiefase zich hebben teruggetrokken vanwege het document 'signalen uit de stad'.

Dit document zou geen rol meer moeten krijgen in het verdere traject.

Indien de gemeente ruimte wil geven aan Signalen uit de stad, dan bevelen wij dit document van harte aan: "de ÉCHTE signalen uit de stad"²³

ZIENSWIJZE PARAGRAAF 4.1: HINDER DOOR GELUID

TEKST UIT PWA

De laatste zin onder het kopje 'Hinder door geluid', staat als laatste zin boven het tussenkopje "geluid havengebied" het volgende over de manier waarop de gemeente om wil gaan met Laag frequent geluid:

"Op dit moment lijken de concept-landelijke normen ons geen ruimte te bieden om aanvullende eisen aan initiatieven ten aanzien van laagfrequent frequent te kunnen stellen."

²³ <https://windalarm.amsterdam/a/De-ECHTE-signalen-uit-de-stad>

Wij vermoeden dat het onderstreepte woord in de zin een typefout is en dat de gemeente probeert te stellen:

“Op dit moment lijken de concept-landelijke normen ons geen ruimte te bieden om aanvullende eisen aan initiatieven ten aanzien van laagfrequent geluid te kunnen stellen.”

ACHTERGROND

De Gemeente heeft in de reflectiefase een expertgroep gezondheid een advies²⁴ laten uitbrengen. Hoewel Windalarm van mening is dat dit advies nog niet compleet is en dat er nog veel meer onderzocht dient te worden, stelt het rapport wel (op pagina 4):

Naar concrete normstelling: karakteristieken van windturbinegeluid

Om hinderlijke karakteristieken van geluidsproductie door windturbines tegen te gaan beveelt de expertgroep aan:

1. Een straffactor toe te passen op windturbines die tonaal geluid veroorzaken;
2. Voor laagfrequent geluid een aparte norm te hanteren vergelijkbaar met die in Denemarken;
3. Zoveel mogelijk na te streven om ritmische geluiden tegen te gaan.

De expertgroep benoemd expliciet dat een norm voor laagfrequent geluid dient te worden gesteld.

In het PWA lijkt de gemeente zich neer te gaan leggen bij het feit dat er geen normen voor laagfrequent geluid opgelegd kunnen worden.

ZIENSWIJZE 1

De gemeente moet geen onverantwoorde risico's nemen en tegen het adviesrapport van de experts in gaan door windturbines toe te staan zonder norm voor laag frequent geluid.

Indien de gemeente niet in staat is om normen te stellen aan laag frequent geluid, dan moet de gemeente geen windturbines toestaan.

Wij verzoeken de gemeente bovenstaande uitgangspunt op te nemen in de PWA.

HAVENNOTITIE

HAVEN IN BELEIDSSTUKKEN

In alle beleidsstukken wordt aangegeven dat de gemeente de haven zoveel mogelijk wil prioriteren.

Hierover is een 'Havennotitie' geschreven door een aantal mensen van Windalarm. 'Groene energie opwekken in een Groene stad'.

Daaruit komt naar voren dat er in de haven meer kan dan de gemeente nu lijkt te gaan doen.

Indien de gemeente de haven echt wil prioriteren, dan zal ze met dit PWA daad bij woord moeten voegen.

²⁴ <https://openresearch.amsterdam.nl/page/85742/advies-expertgroep-gezondheidseffecten-windturbines>

ZIENSWIJZE 1

De gemeente heeft een schriftelijke inspraak²⁵ ontvangen met daarin aanscherpingen voor de PWA om de capaciteit in de haven beter te benutten.

Wij verzoeken de gemeente de aanpassingen in deze inspraak over te nemen in de PWA.

ONDERSTEUNING ANDERE ZIENSWIJZEN.

Namens Windalarm ondersteunen we de volgende zienswijzen, die door anderen zijn ingediend:

- Zienswijze van vereniging Gein3Dorp
- Zienswijze van Stichting Bewonersplatform Reigersbos
- Zienswijze van Bewonerscommissie Huurders Eigen Haard Reigersbos 4
- Zienswijze Kumpulan Indonesia Holland Gaasperdam
- Zienswijze Karin Krabbendam, groene volkstouder Frankendael.
- Zienswijze D.A. Ghijsse, Statenlid provincie Utrecht
- Zienswijze Aart Coster namens stichting stop windturbines geingebied
- Zienswijze Peter Vrbeek namens Stichting belangen omgeving Noorder IJplas
- Zienswijzen van Ad Groot, Mark Bakker, Frans Colman, Oda Boersema, Selma Eveleens, Dirk Vonk, Marleen Helleman, Diane Drenth, R. Verschoor, Anja Rutgers van de Loeff, Marlein Bong allen bewoners Amsterdam

ERVARING MET WINDTURBINEBELEID

In de afgelopen drie jaren heeft de gemeente alles in het werk gesteld om haar in 2012 opgestelde en inmiddels achterhaalde windturbinebeleid door te drukken:

- Tijdens de behandeling van de RES 1.0 werd gezegd dat er later nog ruimte was om inhoudelijk te debatteren over de nut en noodzaak van windturbines.
- Bij het vaststellen van de omgevingsvisie van Amsterdam 2050 kon er geen inhoudelijk debat plaatsvinden, want daar werd gezegd dat er in de RES al was besloten.
- De reflectiefase ontspoorde omdat het document 'Signalen uit de Stad' niet het afwegingskader is dat was beloofd en op een onzorgvuldige manier tot stand is gekomen.
- Ondertussen werd in een een-tweetje met de provincie draagvlak geveinsd voor het afschaffen van de enige overgebleven bescherming van burgers tegen windturbines: de 600 meter grens.
- Ondertussen stapte ook de enige medicus uit de expertgroep gezondheid en diende een groot deel van de klankbordgroep gezondheid een klacht in.
- Met de komst van de Sara mocht ook de ambitie van de gemeente niet ter discussie worden gesteld.
- In de NRD werden verzoeken om de volledige impact van windturbines inzichtelijk te maken in de Plan MER afgewezen (Sociale effecten van windturbines niet onderzocht, zoals beschreven in de handreiking²⁶ van de commissie m.e.r., w.o. woningwaardedaling, lfg)
- Doordat een afwegingskader nooit opgesteld is, hebben we hier een PWA die de grenzen bepaald nadat de resultaten bekend zijn om maar de gemeentelijke ambitie door te drukken.
- Inmiddels weten we ook dat klimaatdoelstellingen gehaald worden zonder de windturbines in Amsterdam.

²⁵ <https://amsterdam.raadsinformatie.nl/document/14359828/1/Inspreekreactie+dhr-mw+Ans+Sullot+en+Koko+Barenbrug+-+Windturbines>

²⁶ <https://commissierner.nl/documenten/00000487.pdf>

- Zelfs de adviezen om bij realisatie van windturbines haar bewoners te beschermen door te zorgen voor normen die controleerbaar en handhaafbaar zijn, en die gedragen worden door alle SARA leden, worden niet overgenomen.

Wij verzoeken de gemeente nu om te laten zien dat zij echt begaan is met haar eigen bevolking en deze PWA dusdanig aan te passen dat het ook echt alle nadelige effecten goed onderzocht worden en inzichtelijk gemaakt en dat er werk gemaakt wordt van normen die bewoners ook echt beschermen (ook als dat ten koste gaat van het aantal te realiseren windturbines.)

Daarnaast verzoeken we de gemeente om een nut- en noodzaak discussie te voeren over de komst van deze windturbines en alternatieven serieus te onderzoeken.

Namens Windalarm,

Joost de Groot

Joost@carbid.nl

06-14691184

